

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (čtvrtého senátu)

13. června 2024*

„Řízení o předběžné otázce – Společná politika v oblasti azylu a doplňkové ochrany – Směrnice 2011/95/EU – Článek 12 – Vyloučení z postavení uprchlíka – Osoba registrovaná u Agentury Organizace spojených národů pro pomoc a práci (ve prospěch palestinských uprchlíků na Blízkém východě) (UNRWA) – Podmínky pro to, aby tato osoba nabyla nárok na výhody podle směrnice 2011/95/EU – Ukončení poskytování ochrany nebo podpory ze strany agentury UNRWA – Článek 4 – Obecná situace panující v jednom ze sektorů oblasti působení agentury UNRWA – Individuální posouzení relevantních skutečností – Směrnice 2013/32/EU – Článek 40 – Následná žádost o mezinárodní ochranu – Nové skutečnosti – Skutečnosti již posouzené v pravomocném rozhodnutí o předchozí žádosti“

Ve věci C-563/22,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná na základě článku 267 SFEU rozhodnutím Správního soudu města Sofie (Administrativen sad Sofia-grad, Bulharsko) ze dne 9. srpna 2022, došlým Soudnímu dvoru dne 22. srpna 2022, v řízení

SN,

LN,

proti

Zamestnik-predsdatel na Daržavna agencia za bežancite,

SOUDNÍ DVŮR (čtvrtý senát),

ve složení: C. Lycourgos, předseda senátu, O. Spineanu-Matei, J.-C. Bonichot, S. Rodin a L. S. Rossi (zpravodajka), soudci,

generální advokát: N. Emiliou,

za soudní kancelář: A. Calot Escobar, vedoucí,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření, která předložili:

– za bulharskou vládu: T. Mitova, jako zmocněnkyně,

* Jednací jazyk: bulharština.

– za Evropskou komisi: A. Azéma, J. Hottiaux a I. Zaloguín, jako zmocněnci,
po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 11. ledna 2024,
vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 12 odst. 1 písm. a) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (Úř. věst. 2011, L 337, s. 9 a oprava Úř. věst. 2017, L 167, s. 58), článku 40 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (Úř. věst. 2013, L 180, s. 60) a článku 19 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi SN a LN na jedné straně a místopředsedou Národní agentury pro uprchlíky (Zamestnik-predsdatel na Daržavna agencia za bežancite, Bulharsko) na straně druhé, jež se týká toho, že posledně uvedený zamítl žádost SN a LN o přiznání postavení uprchlíka nebo případně poskytnutí doplňkové ochrany.

Právní rámec

Mezinárodní právo

Ženevská úmluva

- 3 Úmluva o právním postavení uprchlíků, podepsaná dne 28. července 1951 v Ženevě [*Recueil des traités des Nations unies*, sv. 189, s. 150, č. 2545 (1954)], vstoupila v platnost dne 22. dubna 1954. Uvedená úmluva byla doplněna a pozměněna Protokolem týkajícím se právního postavení uprchlíků, který byl uzavřen v New Yorku dne 31. ledna 1967 a vstoupil v platnost dne 4. října 1967 (dále jen „Ženevská úmluva“).
- 4 Článek 1 oddíl D Ženevské úmluvy stanoví:
„Tato úmluva se nevztahuje na osoby, které v současné době užívají ochrany nebo podpory od jiných orgánů nebo odborných organizací Spojených národů než Vysokého komisaře Spojených národů pro uprchlíky [(dále jen ‚UNHCR‘)].“

Jestliže podobná ochrana nebo podpora není z jakýchkoliv důvodů dále udělována osobám, jejichž postavení není ještě definitivně rozhodnuto podle ustanovení příslušných rozhodnutí Valného shromáždění Spojených národů, vztahují se na ně ustanovení této úmluvy.“

UNRWA

- 5 Rezolucí Valného shromáždění Organizace spojených národů č. 302 (IV) ze dne 8. prosince 1949 o pomoci palestinským uprchlíkům byla založena Agentura Organizace spojených národů pro pomoc a práci (ve prospěch palestinských uprchlíků na Blízkém východě) (UNRWA) [*United Nations Relief and Works Agency (for Palestine Refugees in the Near East)*].
- 6 Oblast působení agentury UNRWA zahrnuje pět sektorů, a to Pásmo Gazy, Západní břeh Jordánu, Jordánsko, Libanon a Sýrii.
- 7 Rezoluce Valného shromáždění Organizace spojených národů č. 74/83 ze dne 13. prosince 2019 o pomoci palestinským uprchlíkům stanoví:

„Valné shromáždění,

[...]

Uznávajíc zásadní úlohu [agentury UNRWA], která od svého založení před více než 65 lety zlepšuje obtížnou situaci palestinských uprchlíků poskytováním vzdělávání, zdravotních, humanitárních a sociálních služeb a pokračující prací v oblasti infrastruktury táborů, mikrofinancování, ochrany a pomoci při mimořádných událostech,

[...]

Berouc na vědomí rovněž zprávu generálního komisaře ze dne 31. května 2019 předloženou podle bodu 57 zprávy generálního tajemníka a vyjadřujíc znepokojení nad vážnou finanční krizí [agentury UNRWA] a negativními důsledky pro další poskytování základních programů palestinským uprchlíkům ve všech oblastech působení,

[...]

Vyjadřujíc vážné znepokojení nad obzvláště obtížnou situací palestinských uprchlíků žijících na okupovaném území, zejména pokud jde o jejich bezpečnost, blaho a socioekonomické životní podmínky,

Vyjadřujíc vážné znepokojení zejména nad vážnou humanitární a socioekonomickou situací palestinských uprchlíků v Pásmu Gazy a zdůrazňujíc význam mimořádné humanitární pomoci a naléhavého úsilí o obnovu,

[...]

1. S politováním konstatuje, že k repatriaci ani odškodnění uprchlíků podle odstavce 11 [rezoluce Valného shromáždění Organizace spojených národů č. 194 (III) ze dne 11. prosince 1948 o zásadách pro dosažení konečného řešení a návratu palestinských uprchlíků do jejich domovů] dosud nebylo přistoupeno, a že situace palestinských uprchlíků je proto i nadále předmětem vážného znepokojení a palestinství uprchlíci nadále potřebují pomoc k uspokojení svých základních potřeb stran zdravotní péče, vzdělání a obživy;

[...]

3. Zdůrazňuje, že je nezbytné, aby [agentura UNRWA] pokračovala ve své práci, a že její nerušené fungování a poskytované služby, včetně pomoci v nouzi, jsou důležité pro blaho, ochranu a lidský vývoj palestinských uprchlíků a pro stabilitu v regionu, a to do doby, než bude nalezeno spravedlivé řešení otázky palestinských uprchlíků;

4. Vyzývá všechny dárce, aby nadále zvyšovali úsilí s cílem uspokojit očekávané potřeby [agentury UNRWA], a to i s ohledem na nárůst výdajů a potřeb v důsledku konfliktů a nestability v regionu a vážné socioekonomické a humanitární situace, zejména na okupovaném palestinském území, a potřeby uvedené v nedávných výzvách a plánech pro Pásmo Gazy týkajících se mimořádných událostí, obnovy a rekonstrukce a v regionálních plánech na řešení situace palestinských uprchlíků v Syrské arabské republice a těch palestinských uprchlíků, kteří uprchli do jiných zemí v daném regionu;

[...]

7. Rozhodlo, že mandát [agentury UNRWA] bude prodloužen do 30. června 2023, aniž jsou dotčena ustanovení odstavce 11 [rezoluce Valného shromáždění Organizace Spojených národů 194 (III) ze dne 11. prosince 1948 o zásadách pro dosažení konečného řešení a návratu palestinských uprchlíků do jejich domovů].“

8. Rezolucí Valného shromáždění Organizace Spojených národů č. 77/123 ze dne 12. prosince 2022 o pomoci palestinským uprchlíkům byl mandát agentury UNRWA prodloužen do 30. června 2026.
9. Agentura UNRWA musí být vzhledem k poslání, které jí bylo svěřeno, považována za jiný orgán Spojených národů než UNHCR, který poskytuje ochranu nebo podporu ve smyslu čl. 1 oddílu D Ženevské úmluvy.

Unijní právo

Směrnice 2011/95

10. Bod 18 odůvodnění směrnice 2011/95 uvádí:

„Při provádění této směrnice by se členské státy měly v souladu s Úmluvou Organizace spojených národů o právech dítěte z roku 1989 řídit především zásadou ‚nejlepších zájmů dítěte‘. Při posuzování nejlepších zájmů dítěte by členské státy měly zejména náležitě zohledňovat zásadu celistvosti rodiny, blaho a sociální vývoj nezletilé osoby, otázky bezpečnosti a ochrany a přání nezletilé osoby s přihlédnutím k jejímu věku a vyspělosti.“

11. Článek 2 této směrnice, nadepsaný „Definice“, stanoví:

„Pro účely této směrnice se rozumí

[...]

d) ‚uprchlíkem‘ státní příslušník třetí země, který se v důsledku oprávněných obav před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů nachází mimo zemi své státní příslušnosti a je neschopen přijmout, nebo vzhledem ke shora

uvedeným obavám odmítá ochranu dotyčné země, nebo osoba bez státní příslušnosti, která se ze stejných shora uvedených důvodů nachází mimo zemi svého dosavadního pobytu, která vzhledem ke shora uvedeným obavám se tam nechce nebo nemůže vrátit a na kterou se nevztahuje článek 12;

[...]

12 Článek 4 uvedené směrnice, nadepsaný „Posuzování skutečností a okolností“, stanoví:

„1. Členské státy mohou pokládat za povinnost žadatele předložit co nejdříve všechny náležitosti potřebné k doložení žádosti o mezinárodní ochranu. Povinností členského státu je posoudit významné náležitosti žádosti ve spolupráci se žadatelem.

2. Náležitosti uvedené v odstavci 1 zahrnují prohlášení žadatele a všechny dokumenty, jež má žadatel k dispozici a které uvádějí jeho věk, jeho původ, jeho vztahy včetně dotčených příbuzných, jeho totožnost, státní příslušnost nebo příslušnosti, zemi nebo země a místo nebo místa jeho předchozího pobytu, předchozí žádosti o azyl, cestovní trasy, cestovní doklady a důvody podání žádosti o mezinárodní ochranu.

3. Posouzení žádosti o mezinárodní ochranu se provádí jednotlivě a jsou při něm zohledněny

- a) všechny významné skutečnosti týkající se země původu v době rozhodování o žádosti, včetně právních předpisů země původu a způsobu jejich uplatňování;
- b) významná prohlášení a dokumenty předložené žadatelem, včetně informací o tom, zda žadatel byl nebo by mohl být pronásledován nebo zda utrpěl nebo by mohl utrpět vážnou újmu;

[...]

13 Článek 12 téže směrnice, nadepsaný „Vyloučení“, zní:

„1. Státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti jsou vyloučeni z postavení uprchlíka, jestliže

a) spadají do oblasti působnosti čl. 1 odst. [oddílu] D Ženevské úmluvy týkajícího se ochrany nebo podpory od jiných orgánů nebo odborných organizací OSN než [UNHCR]. Jestliže podobná ochrana nebo podpora není z jakýchkoli důvodů dále udělována osobám, jejichž postavení není ještě definitivně rozhodnuto podle ustanovení příslušných rozhodnutí Valného shromáždění OSN, nabývají tyto osoby nároku na výhody podle této směrnice;

b) příslušné úřady země, ve které se usadili, jim udělily práva a povinnosti spojené s udělením státní příslušnosti této země nebo práva a povinnosti jim rovnocenné.

2. Státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti jsou vyloučeni z postavení uprchlíka, existují-li závažné důvody se domnívat, že

a) se dopustili zločinu proti míru, válečného zločinu nebo zločinu proti lidskosti ve smyslu mezinárodních dokumentů obsahujících ustanovení o těchto zločinech;

- b) se dopustili vážného nepolitického zločinu mimo zemi svého azylu dříve, než byli uznáni uprchlíkem, tj. před vydáním povolení k pobytu na základě přiznání postavení uprchlíka. Za vážné nepolitické zločiny lze považovat zvláště kruté činy, přestože byly údajně spáchány s politickým cílem;
- c) jsou vinní činy, které jsou v rozporu se zásadami a cíli OSN uvedenými v preambuli a v člancích 1 a 2 Charty OSN.

3. Odstavec 2 se vztahuje též na osoby, které podněcují k páchání zločinů v něm uvedených nebo se na jejich páchání jinak účastní.“

14 Článek 15 směrnice 2011/95, nadepsaný „Vážná újma“, stanoví:

„Vážnou újmu se rozumí

- a) trest smrti nebo poprava nebo
- b) mučení, nelidské či ponižující zacházení nebo trest vůči žadateli v zemi původu nebo
- c) vážné a individuální ohrožení života nebo nedotknutelnosti civilisty v důsledku svévolného násilí během mezinárodního nebo vnitrostátního ozbrojeného konfliktu.“

15 Článek 20 této směrnice, nadepsaný „Obecná pravidla“, v odstavci 3 stanoví:

„Při provádění této kapitoly členské státy zohlední zvláštní situaci zranitelných osob, například nezletilých osob, nezletilých osob bez doprovodu, zdravotně postižených osob, starých osob, těhotných žen, osamělých rodičů s nezletilými dětmi, obětí obchodování s lidmi, osob s duševními poruchami a osob, které byly podrobeny mučení, znásilnění nebo jiným formám hrubého psychického, fyzického nebo sexuálního násilí.“

16 Článek 21 uvedené směrnice, nadepsaný „Ochrana před navracením“, v odstavci 1 stanoví:

„Členské státy dodržují zásadu nenavracení v souladu se svými mezinárodními závazky.“

Směrnice 2013/32

17 Článek 2 směrnice 2013/32, nadepsaný „Definice“, stanoví:

„Pro účely této směrnice se rozumí

[...]

- e) ‚pravomocným rozhodnutím‘ rozhodnutí, zda je státnímu příslušníku třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti přiznáno postavení uprchlíka nebo doplňková ochrana na základě směrnice [2011/95] a které již nepodléhá opravnému prostředku podle kapitoly V této směrnice bez ohledu na to, zda takový opravný prostředek vede k tomu, že žadateli může být až do rozhodnutí o opravném prostředku dovoleno setrvat v dotyčném členském státě;

[...]

q) „následnou žádostí“ další žádost o mezinárodní ochranu, která byla učiněna po přijetí pravomocného rozhodnutí o předchozí žádosti, včetně případů, kdy žadatel vzal svou žádost výslovně zpět, a případů, kdy rozhodující orgán po konkludentním zpětvzetí odmítl žádost podle čl. 28 odst. 1.“

18 Kapitola II této směrnice, nadepsaná „Základní zásady a záruky“, obsahuje články 6 až 30. Článek 10 této směrnice, nadepsaný „Požadavky na posuzování žádostí“, obsahuje odstavec 3, který zní takto:

„Členské státy zajistí, aby rozhodující orgán rozhodl o žádostech o mezinárodní ochranu po přiměřeném posouzení. Za tímto účelem členské státy zajistí, aby:

- a) byly žádosti posuzovány jednotlivě, objektivně a nestranně a aby o nich bylo stejným způsobem rozhodováno;
- b) byly získávány přesné a aktuální informace z různých zdrojů, například od Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu a [UNHCR] a od příslušných mezinárodních organizací pro lidská práva, týkající se obecné situace v zemích původu žadatelů a případně v zemích jejich průjezdu, a aby tyto informace měli k dispozici pracovníci odpovědní za posuzování žádostí a rozhodování o nich;

[...]“

19 Článek 33 uvedené směrnice, nadepsaný „Nepřípustné žádosti“, v odst. 2 písm. d) stanoví:

„Členské státy mohou považovat žádost o mezinárodní ochranu za nepřípustnou, pouze pokud:

[...]

d) žádost je následnou žádostí, v níž se neobjevily nebo nebyly žadatelem předloženy žádné nové skutečnosti či zjištění týkající se posouzení, zda lze žadatele uznat za osobu požívající mezinárodní ochrany podle směrnice [2011/95]“.

20 Článek 40 téže směrnice, nadepsaný „Následné žádosti“, stanoví:

„1. Pokud osoba, která v členském státě požádala o mezinárodní ochranu, v témže členském státě předloží další údaje nebo učiní následnou žádost, členský stát posoudí tyto další údaje nebo prvky následné žádosti v rámci posuzování předchozí žádosti nebo v rámci přezkumu rozhodnutí, proti kterému byl podán opravný prostředek, pokud v tomto rámci mohou příslušné orgány vzít v úvahu a posoudit všechny prvky, na nichž se zakládají další údaje nebo následná žádost.

2. Pro účely rozhodnutí o přípustnosti žádosti o mezinárodní ochranu podle čl. 33 odst. 2 písm. d) podléhá následná žádost o mezinárodní ochranu nejprve předběžnému posouzení, zda se objevily nebo byly žadatelem předloženy nové skutečnosti nebo zjištění týkající se posouzení, zda lze žadatele uznat za osobu požívající mezinárodní ochrany podle směrnice [2011/95].

3. Pokud se v rámci předběžného posouzení podle odstavce 2 dospěje k závěru, že se objevily nebo byly žadatelem předloženy nové skutečnosti či zjištění, které významně zvyšují pravděpodobnost uznání žadatele za osobu požívající mezinárodní ochrany podle směrnice

[2011/95], posuzuje se žádost dále podle kapitoly II. Členské státy mohou stanovit rovněž jiné důvody pro další posuzování následné žádosti.

[...]"

- 21 Článek 46 směrnice 2013/32, nadepsaný „Právo na účinný opravný prostředek“, v odstavci 3 stanoví:

„Členské státy pro dosažení souladu s odstavcem 1 zajistí, aby účinný opravný prostředek obsahoval úplné a ex nunc posouzení jak skutkové, tak právní stránky, včetně případného posouzení potřeby mezinárodní ochrany podle směrnice [2011/95], a to alespoň v řízeních o opravném prostředku u soudu prvního stupně.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 22 SN a její nezletilé dítě LN, které jsou obě osobami bez státní příslušnosti palestinského původu, opustily v červenci 2018 město Gazu a poté pobývaly nejprve 45 dní v Egyptě, dále 7 měsíců v Turecku a následně společně s KN, který je manželem SN a otcem LN, nelegálně vstoupily přes Řecko do Bulharska.
- 23 Dne 22. března 2019 podaly SN a LN u bulharských orgánů první žádost o mezinárodní ochranu. Důvodem této žádosti byla nejistá situace v Pásmu Gazy, absence důstojných životních podmínek a téměř permanentní válečný stav, ať už kvůli ostřelování ze strany Izraele, nebo konfliktům mezi hnutím Fatah a Hamásem. V této žádosti bylo rovněž uvedeno, že život KN je ohrožen neustálým bombardováním jeho pracoviště, že SN si nedokáže představit, že by v takovém prostředí porodila další děti, a že její dům, který se nachází v blízkosti policejní služebny Hamásu, je ohrožován pravidelnou raketovou palbou z Izraele.
- 24 SN a LN v této první žádosti neuvedly, že jsou registrovány u agentury UNRWA.
- 25 Rozhodnutím ze dne 5. července 2019 předseda Národní agentury pro uprchlíky (Daržavna agencia za bežancite, Bulharsko) (dále jen „DAB“) tuto žádost zamítl především proto, že SN a LN nebyly nuceny opustit Pásmo Gazy z důvodu reálného rizika mučení, nelidského či ponižujícího zacházení, trestu smrti nebo popravy nebo jiné vážné újmy a v případě návratu do Pásmu Gazy by takovému riziku nebyly vystaveny, dále proto, že situaci v Pásmu Gazy nelze srovnávat se situací takového ozbrojeného konfliktu, o jaký se jednalo ve věci, v níž byl vydán rozsudek ze dne 17. února 2009, Elgafaji (C-465/07, EU:C:2009:94), a konečně proto, že SN a LN se mohly usadit v první bezpečné zemi, tedy v Egyptě, či dokonce v Turecku, a že ve skutečnosti odcestovaly do Bulharska pouze v naději na lepší život z ekonomického hlediska.
- 26 Po vyčerpání vnitrostátních opravných prostředků nabylo toto rozhodnutí právní moci.
- 27 Dne 21. srpna 2020 podaly SN a LN druhou žádost o mezinárodní ochranu. V rámci této druhé žádosti SN a LN předložily dopis UNHCR ze dne 18. srpna 2020, který potvrzoval jejich registraci u UNRWA, a dovolávaly se čl. 12 odst. 1 písm. a) druhé věty směrnice 2011/95, aby *ipso facto* získaly postavení uprchlíka.
- 28 Na podporu uvedené žádosti předložily SN a LN různé dokumenty svědčící o kritických podmínkách, ve kterých UNRWA působí v Pásmu Gazy, a to zejména od okamžiku, kdy Spojené státy americké pozastavily v roce 2018 každoroční financování, což vedlo ke snížení pomoci, která

byla jejich rodině původně poskytována, takže jim již nestačila k zajištění důstojných životních podmínek. Za těchto okolností se SN a LN domnívaly, že je třeba mít za to, že ochrana nebo podpora od agentury UNRWA jim již není poskytována.

- 29 SN za účelem vysvětlení, proč odešla z Pásma Gazy a nemůže se tam vrátit, poukazuje na zhoršení bezpečnostní situace v regionu, přerušování vyplácení mzdy, nedostatek práce a vysokou míru nezaměstnanosti, zhoršení situace v souvislosti s pandemií covidu-19, zavedení zákazů vycházení, uzavření škol a zákaz obyvatelům opustit své domovy, který zavedl Hamás, pravidelné napětí mezi Hamásem a Izraelem a na okolnost, že dům, ve kterém žila a který se nachází v blízkosti policejní služebny Hamásu, je ohrožován pravidelnou raketovou palbou z Izraele. Ostatně při útoku v roce 2014 byla zasažena střecha tohoto domu a SN a LN se přestěhovaly k dědovi SN z otcovy strany a žily u něj téměř dva roky, než se do svého domu opět vrátily. Rodiče SN se navíc odstěhovali v roce 2008 do Švédska a ona měla v úmyslu se k nim připojit.
- 30 V rozhodnutí ze dne 28. srpna 2020 měla DAB za to, že tato následná žádost o mezinárodní ochranu je nepřípustná, jelikož předložení důkazu o registraci SN u agentury UNRWA musí být považováno za novou podstatnou okolnost týkající se její osobní situace a země jejího původu.
- 31 Rozhodnutím ze dne 14. května 2021 však místopředseda DAB uvedenou následnou žádost zamítl jako neopodstatněnou zejména z důvodu, že posuzování takové žádosti je omezeno na existenci, relevanci a opodstatněnost jakékoli nové skutečnosti týkající se osobní situace žadatele nebo situace v zemi jeho původu. Nejprve uvedl, že registrace u agentury UNRWA nepředstavuje novou okolnost relevantní pro osobní situaci SN a LN, jelikož jim již byla poskytována podpora od agentury UNRWA a rozhodly se jí vzdát, když dobrovolně opustily oblast působení tohoto orgánu. Dále podle jeho názoru není důvod se domnívat, že jim v případě návratu do této oblasti nebude tato podpora znovu poskytována. A konečně, tvrzení týkající se obecné situace v Pásmu Gazy neumožnila podle jeho názoru prokázat osobní prvek pronásledování nebo hrozby smrti, který by byl relevantní pro přiznání postavení uprchlíka. SN totiž nebyla podle jeho názoru nucena opustit zemi původu, ani netvrdila, že by byla vystavena diskriminačním opatřením nebo jiným nepříznivým opatřením, v důsledku nichž by jí hrozilo pronásledování.
- 32 SN a LN podaly proti tomuto rozhodnutí žalobu ke Správnímu soudu města Sofie (Administrativen sad Sofia-grad, Bulharsko), který je předkládajícím soudem.
- 33 Na podporu své žaloby SN a LN zaprvé tvrdí, že KN byl dne 26. března 2018 předvolán policií Hamásu kvůli účasti na pokojných demonstracích proti Hamásu. Takové předvolání přitom vystavilo KN riziku, že bude mučen, či dokonce zabit, což donutilo KN a jeho rodinu opustit oblast působení agentury UNRWA. Zadruhé jsou toho názoru, že základní služby a humanitární operace realizované agenturou UNRWA jsou ohroženy opakovaným nedostatkem finančních prostředků. V tomto kontextu obdržela rodina SN jen minimální podporu tvořenou pouze potravinami. Zatřetí SN uvádí, že návrat do Pásma Gazy není objektivně možný, a to z důvodu omezení zavedených Izraelem. Začtvrté je třeba zohlednit nejvlastnější zájem dítěte LN. Zapáté tvrdily, že jelikož je 80 % obyvatel Gazy závislých na humanitární pomoci, v důsledku jejich přemístění do Pásma Gazy by se v rozporu s článkem 4 Listiny ocitly v podmínkách krajní hmotné nouze.
- 34 Místopředseda DAB zopakoval, že podpora nepřestala být SN a LN poskytována z důvodů nezávislých na jejich vůli, jelikož se jí dobrovolně vzdaly tím, že opustily oblast působení agentury UNRWA.

- 35 V této souvislosti má předkládající soud za to, že důvody, proč SN a LN opustily Pásmo Gazy, které je jedním ze sektorů oblasti působení agentury UNRWA, jsou rozhodující pro posouzení, zda jejich situace spadá do působnosti čl. 12 odst. 1 písm. a) druhé věty směrnice 2011/95.
- 36 Na prvním místě si předkládající soud klade otázku týkající se prvků, které lze v souladu s čl. 40 odst. 1 směrnice 2013/32 zohlednit při posuzování opodstatněnosti následné žádosti. V tomto ohledu uvádí, že SN a LN uplatňovaly na podporu své následné žádosti registraci u agentury UNRWA a tvrdily, že okolnosti, které již uplatnily na podporu své předchozí žádosti, umožňují dospět k závěru, že jim ochrana nebo podpora od agentury UNRWA nebyla dále udělována ve smyslu čl. 12 odst. 1 písm. a) druhé věty směrnice 2011/95.
- 37 Předkládající soud se táže, zda čl. 33 odst. 2 písm. d) směrnice 2013/32, podle kterého jsou následné žádosti založené na nových skutečnostech nepřipustné, brání tomu, aby byly zohledněny důvody, proč SN a LN opustily Pásmo Gazy.
- 38 Dále má uvedený soud za to, že aby mohl přezkoumat tyto důvody ve světle nové skutečnosti, kterou je důkaz o registraci SN a LN u agentury UNRWA, je nezbytné vyložit požadavek stanovený v uvedeném čl. 40 odst. 1, podle něhož členský stát posoudí následnou žádost v rámci posuzování předchozí žádosti nebo přezkumu „rozhodnutí, proti kterému byl podán opravný prostředek“, uvedeného v tomto ustanovení.
- 39 Na druhém místě předkládající soud stran výkladu čl. 12 odst. 1 písm. a) druhé věty směrnice 2011/95 uvádí, že SN a LN se nedovolávaly nebezpečí pronásledování, ale požadují, aby byla posouzena obecná situace v Pásmu Gazy jako důvod pro opuštění oblasti působení agentury UNRWA a nemožnosti se do této oblasti vrátit, tedy situace, která podle jejich názoru umožňuje dospět k závěru, že se jim již nedostává ochrany nebo podpory od agentury UNRWA z důvodů nezávislých na jejich vůli.
- 40 V této souvislosti se uvedený soud táže, zda by se SN a LN v případě návratu do Pásma Gazy ocitly v situaci krajní hmotné nouze ve smyslu rozsudku ze dne 19. března 2019, Jawo (C-163/17, EU:C:2019:218), tedy v situaci, v níž nebudou moci uspokojovat své nejzákladnější potřeby, jako je zejména potřeba se najíst, umýt a mít kde bydlet, a kterou bude poškozováno jejich tělesné či duševní zdraví nebo v důsledku které se ocitnou v zanedbaném stavu, jenž je v rozporu s lidskou důstojností. Předkládající soud má za to, že je třeba rovněž zohlednit obecnou situaci v Pásmu Gazy s ohledem na článek 19 Listiny, který provádí zásadu nenavracení a zakazuje nelidské a ponižující zacházení.
- 41 Za těchto podmínek se Správní soud města Sofie (Administrativen sad Sofia-grad) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Vyplývá z čl. 40 odst. 1 směrnice [2013/32], že je-li následná žádost o mezinárodní ochranu, kterou žadatel, jenž je osobou bez státní příslušnosti palestinského původu, podal na základě své registrace u agentury [UNRWA], přípustná, povinnost příslušných orgánů – stanovená v tomto ustanovení – vzít v úvahu a posoudit všechny prvky, na nichž se zakládají nová tvrzení uvedená v dané žádosti, tedy povinnost vykládaná ve spojení s čl. 12 odst. 1 písm. a) druhou větou směrnice 2011/95, zahrnuje za okolností projednávané věci povinnost posoudit kromě nových prvků nebo okolností, na nichž je založena tato následná žádost, i důvody, proč daná osoba opustila oblast působení agentury UNRWA? Závise splnění uvedené povinnosti na skutečnosti, že důvody, proč daná osoba opustila oblast působení agentury UNRWA, byly již

posouzeny v rámci řízení o první žádosti o [mezinárodní] ochranu, které bylo ukončeno pravomocným zamítavým rozhodnutím, ale v jehož rámci nicméně žadatel netvrdil ani neprokázal svou registraci u agentury UNRWA?

2) Vyplývá z čl. 12 odst. 1 písm. a) druhé věty směrnice 2011/95, že se výraz ‚[j]estliže podobná ochrana nebo podpora není z jakýchkoli důvodů dále udělována‘, který je uveden v tomto ustanovení, vztahuje na osobu bez státní příslušnosti palestinského původu, která byla registrována u agentury UNRWA a tato agentura jí ve městě Gaza poskytovala podporu v oblasti stravování, zdravotní péče a vzdělávání, aniž existoval důkaz o osobním ohrožení této osoby, a která město Gaza dobrovolně a legálně opustila, jsou-li vzaty v úvahu okolnosti projednávané věci:

- celková situace v době odjezdu byla posouzena jako bezprecedentní humanitární krize zahrnující nedostatek potravin, pitné vody, zdravotnických služeb a léků, problémy se zásobováním vodou a elektřinou, ničení budov a infrastruktury, nezaměstnanost,
- obtíže agentury UNRWA při dalším poskytování podpory a služeb v Gaze, mimo jiné v oblasti potravin a zdravotní péče, v důsledku značného deficitu v rozpočtu UNRWA a neustálého nárůstu počtu osob odkázaných na podporu této organizace, přičemž celková situace v Gaze podřívá činnost agentury UNRWA?

Je třeba na tuto otázku odpovědět jinak pouze z toho důvodu, že žadatel je zranitelnou osobou ve smyslu čl. 20 odst. 3 této směrnice, a sice nezletilým dítětem?

3) Musí být čl. 12 odst. 1 písm. a) druhá věta směrnice [2011/95] vykládán v tom smyslu, že se žadatel o mezinárodní ochranu, který je palestinským uprchlíkem registrovaným u agentury UNRWA, může vrátit do oblasti působení agentury UNRWA, kterou opustil, konkrétně do města Gaza, pokud v okamžiku, kdy soud projednává jeho opravný prostředek podaný proti zamítavému rozhodnutí,

- neexistují spolehlivé informace o tom, že by tato osoba mohla obdržet od agentury UNRWA potřebné potraviny, zdravotnické služby, léky a zdravotnický materiál, vzdělání,
- jsou informace o celkové situaci ve městě Gaza a o agentuře UNRWA, které jsou poskytnuty v dokumentu [z března 2022 nazvaném ‚Stanovisko UNHCR k navrácení do Pásma Gazy‘], považovány za důvod pro opuštění oblasti působení agentury UNRWA a pro nenavrácení, včetně otázky, zda tam žadatel o ochranu bude v případě navrácení pobývat v důstojných životních podmínkách?

Vzhledem k situaci v Pásmu Gazy v daném období a v rozsahu, v němž je žadatel o mezinárodní ochranu závislý na podpoře od agentury UNRWA v oblasti potravin, zdravotnických služeb, léků a zdravotnického materiálu, vztahuje se na jeho osobní situaci výklad pojmu „situace krajní hmotné nouze“ ve smyslu článku 4 [Listiny], poskytnutý v rozsudku ze dne 19. března 2019, Jawo (C-163/17, EU:C:2019:218, bod 4 výroku), za účelem použití a dodržení zákazu navrácení podle čl. 21 odst. 1 směrnice [2011/95] ve spojení s článkem 19 [Listiny] v případě tohoto žadatele?

Měla by být s ohledem na informace o celkové situaci v městě Gaza a o agentuře UNRWA otázka návratu do Gazy zodpovězena odlišně jen z toho důvodu, že žadatel o ochranu je nezletilým dítětem, aby byl dodržen nejvlastnější zájem dítěte a zajištěno jeho blaho a sociálního rozvoj, jeho ochrana a bezpečnost?

4) V závislosti na odpovědi na [třetí otázku]:

Musí být čl. 12 odst. 1 písm. a) druhá věta směrnice [2011/95], a zejména výraz ‚nabývají tyto osoby nároku na výhody podle této směrnice‘, v projednávané věci vykládán v tom smyslu, že

- na žadatele o ochranu, který je osobou bez státní příslušnosti palestinského původu registrovanou u agentury UNRWA, se vztahuje zákaz navrácení podle čl. 21 odst. 1 směrnice [2011/95] ve spojení s článkem 19 [Listiny], neboť v případě návratu do města Gazy by mu hrozilo nelidské a ponižující zacházení, neboť by se mohl ocitnout ve stavu extrémní chudoby, a že spadá do působnosti čl. 15 [písm. b)] směrnice [2011/95] týkající se získání doplňkové ochrany,

nebo

- analogicky s bodem 2 výroku rozsudku ze dne 19. prosince 2012, *Abed El Karem El Kott a další* (C-364/11, EU:C:2012:826), členský stát přiznává žadateli o ochranu, který je osobou bez státní příslušnosti palestinského původu registrovanou u UNRWA, postavení uprchlíka ve smyslu čl. 2 písm. [d)] této směrnice a automaticky mu přiznává toto postavení, pokud se na tuto osobu nevztahuje čl. 12 odst. 1 písm. b) nebo odst. 2 a 3 [uvedené] směrnice, aniž jsou zohledněny okolnosti specifické pro tohoto žadatele, které jsou relevantní pro uplatnění čl. 15 [písm. b)] směrnice [2011/95] o získání doplňkové ochrany?“

K předběžným otázkám

K první otázce

- 42 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda článek 40 směrnice 2013/32, ve spojení s čl. 12 odst. 1 písm. a) druhou větou směrnice 2011/95, musí být vykládán v tom smyslu, že orgán rozhodující o opodstatněnosti následné žádosti o mezinárodní ochranu je povinen posoudit skutkové okolnosti uplatněné na podporu této žádosti, a to i v případě, že tyto okolnosti již byly posouzeny orgánem, který první žádost o mezinárodní ochranu pravomocně zamítl.
- 43 Za účelem odpovědi na tuto otázku je třeba na prvním místě připomenout, že podle čl. 2 písm. e) a q) směrnice 2013/32 se následnou žádostí rozumí další žádost o mezinárodní ochranu, která byla učiněna po přijetí pravomocného rozhodnutí o předchozí žádosti, tedy rozhodnutí, které již nepodléhá oprávněnému prostředku podle kapitoly V této směrnice.
- 44 Následná žádost je proto jako taková žádostí o mezinárodní ochranu, a to – jak v podstatě zdůrazňuje generální advokát v bodě 45 svého stanoviska – bez ohledu na právní základ, na němž je taková následná žádost učiněna.
- 45 V projednávané věci ze spisu, který má Soudní dvůr k dispozici, vyplývá, že první žádost o mezinárodní ochranu podaná SN a LN byla zamítnuta z důvodu, že skutečnosti uplatněné na podporu této žádosti neumožňují prokázat, že SN a LN opustily Pásmo Gazy z obavy před pronásledováním ve smyslu čl. 2 písm. d) směrnice 2011/95.
- 46 Teprve poté, co rozhodnutí o této první žádosti nabylo právní moci, podaly SN a LN novou žádost o mezinárodní ochranu, která tedy musí být považována za následnou žádost ve smyslu čl. 2 písm. q) směrnice 2013/32.

- 47 Na druhém místě je třeba uvést, že následná žádost SN a LN byla shledána přípustnou rozhodnutím ze dne 28. srpna 2020, přičemž nová náležitost, na níž byla tato žádost založena, se týkala důkazu o registraci těchto osob bez státní příslušnosti palestinského původu u agentury UNRWA.
- 48 Na třetím místě, jsou-li podmínky přípustnosti následné žádosti splněny, musí být tato žádost posouzena po věcné stránce, a to – jak je uvedeno v čl. 40 odst. 3 směrnice 2013/32 – podle kapitoly II této směrnice, v níž jsou obsaženy základní zásady a záruky vztahující se na žádosti o mezinárodní ochranu [rozsudek ze dne 8. února 2024, Bundesrepublik Deutschland (Přípustnost následné žádosti), C-216/22, EU:C:2024:122, bod 33 a citovaná judikatura].
- 49 Článek 40 odst. 3 směrnice 2013/32 tedy nijak nerozlišuje mezi první a následnou žádostí o mezinárodní ochranu z hlediska povahy skutečností nebo zjištění, které mohou prokázat, že žadatel splňuje podmínky umožňující ho uznat za osobu požívající mezinárodní ochrany podle směrnice 2011/95. Posuzování skutečností a okolností uplatňovaných na podporu těchto žádostí musí každopádně probíhat v souladu s článkem 4 směrnice 2011/95 [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 10. června 2021, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Nové skutečnosti nebo zjištění), C-921/19, EU:C:2021:478, bod 40].
- 50 Uvedený článek 4 v odstavci 2 definuje náležitosti potřebné k doložení žádosti o mezinárodní ochranu, které zahrnují „prohlášení žadatele a všechny dokumenty, jež má žadatel k dispozici a které uvádějí jeho věk, jeho původ, jeho vztahy včetně dotčených příbuzných, jeho totožnost, státní příslušnost nebo příslušnosti, zemi nebo země a místo nebo místa jeho předchozího pobytu, předchozí žádosti o azyl, cestovní trasy, cestovní doklady a důvody podání žádosti o mezinárodní ochranu“.
- 51 Článek 4 odst. 3 písm. a) a b) směrnice 2011/95 ukládá povinnost individuálního posouzení žádosti při zohlednění mimo jiné všech významných skutečností týkajících se země původu v době rozhodování o žádosti a významných dokumentů předložených žadatelem, včetně informací o tom, zda žadatel byl nebo by mohl být pronásledován nebo zda utrpěl nebo by mohl utrpět vážnou újmu.
- 52 Mimoto, jak v podstatě zdůrazňuje generální advokát v bodě 55 svého stanoviska, článek 10 směrnice 2013/32, který je právě součástí kapitoly II této směrnice, v odst. 3 písm. a) stanoví, že žádosti o mezinárodní ochranu jsou posuzovány jednotlivě, objektivně a nestranně.
- 53 Z toho plyne, že orgán rozhodující o opodstatněnosti následné žádosti se nemůže omezit pouze na posouzení nových skutečností či zjištění uplatněných na podporu přípustnosti této žádosti, ale musí zohlednit všechny náležitosti, které žadatel předložil na podporu uvedené následné žádosti v souladu s čl. 4 odst. 1 směrnice 2011/95 [rozsudek ze dne 10. června 2021, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Nové skutečnosti nebo zjištění), C-921/19, EU:C:2021:478, bod 44].
- 54 Okolnost, že určitá náležitost na podporu následné žádosti již byla posouzena v rámci posouzení předchozí žádosti o mezinárodní ochranu, které vedlo k pravomocnému zamítavému rozhodnutí, nemůže bránit tomu, aby orgán rozhodující o následné žádosti za účelem rozhodnutí o jejím merituu znovu posoudil takovou náležitost ve světle okolností, které vyplynuly z nových skutečností či zjištění, na jejichž základě by mohla být tato žádost považována za přípustnou.

- 55 Až ve fázi posuzování přípustnosti následné žádosti se totiž příslušný vnitrostátní orgán musí omezit na ověření, zda na podporu této žádosti existují skutečnosti nebo zjištění, které nebyly posouzeny v rámci rozhodnutí o předchozí žádosti, které je nyní pravomocné, a zda pouze tyto nové skutečnosti nebo zjištění významně zvyšují pravděpodobnost, že žadatel bude uznán za osobu požívající mezinárodní ochrany [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 10. června 2021, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Nové skutečnosti nebo zjištění), C-921/19, EU:C:2021:478, bod 50]. Ostatně ani při posuzování přípustnosti následné žádosti nelze tyto nové skutečnosti nebo zjištění posuzovat zcela nezávisle na kontextu, v němž se tyto nové skutečnosti nebo zjištění vyskytly, a to ani v případě, že se tento kontext od pravomocného zamítnutí předchozí žádosti nezměnil.
- 56 Tento výklad platí tím spíše, pokud nová skutečnost předložená na podporu následné žádosti nepředstavuje pouhou skutkovou okolnost, ale může vést k použití jiné právní normy, než na základě které příslušný orgán rozhodl o předchozí žádosti, jako je čl. 12 odst. 1 písm. a) směrnice 2011/95, který se týká případů, kdy již není ochrana nebo podpora od agentury UNRWA dále udělována. V takové situaci musí být skutečnosti, které již byly posouzeny v předchozím řízení, znovu posouzeny z hlediska charakteristik tohoto nového právního základu.
- 57 A konečně, s ohledem na pochybnosti, které má v tomto ohledu předkládající soud, je třeba zdůraznit, že uvedený výklad není nijak zpochybněn čl. 40 odst. 1 směrnice 2013/32. Jak totiž uvádí Evropská komise, jelikož se toto ustanovení vztahuje na následné žádosti, týká se velmi specifické situace, kdy vnitrostátní právo výjimečně umožňuje, aby bylo řízení, v němž byla předchozí žádost pravomocně zamítnuta, znovu zahájeno z důvodu existence následné žádosti.
- 58 S ohledem na výše uvedené je třeba na první otázku odpovědět, že článek 40 směrnice 2013/32, ve spojení s čl. 12 odst. 1 písm. a) druhou větou směrnice 2011/95, musí být vykládán v tom smyslu, že orgán rozhodující o opodstatněnosti následné žádosti o mezinárodní ochranu je povinen posoudit skutkové okolnosti uplatněné na podporu této žádosti, a to i v případě, že tyto okolnosti již byly posouzeny orgánem, který pravomocně zamítl první žádost o mezinárodní ochranu.

Ke druhé a třetí otázce

- 59 Podstatou druhé a třetí otázky předkládajícího soudu, které je třeba zkoumat společně, je, zda čl. 12 odst. 1 písm. a) druhá věta směrnice 2011/95 musí být vykládán v tom smyslu, že na ochranu nebo podporu, kterou agentura UNRWA poskytuje žadateli o mezinárodní ochranu, jenž je osobou bez státní příslušnosti palestinského původu, musí být nahlíženo tak, že není dále udělována ve smyslu tohoto ustanovení, pokud tento orgán není z jakéhokoli důvodu, a to i z důvodu obecné situace panující v jednom ze sektorů oblasti jeho působení, ve kterém měla tato osoba bez státní příslušnosti dosavadní pobyt, schopen zajistit uvedené osobě bez státní příslušnosti – případně vzhledem k její zranitelnosti – důstojné životní podmínky v souladu se svým posláním, aniž je tato osoba povinna prokázat, že je touto obecnou situací konkrétně dotčena z důvodu skutečností specifických pro její osobní situaci. V tomto kontextu se předkládající soud táže, v jakém okamžiku musí být posouzeno, zda je třeba ochranu nebo podporu od agentury UNRWA považovat za ukončenou. Uvedený soud se mimoto táže, zda je pro účely tohoto posouzení relevantní okolnost, že tatáž osoba bez státní příslušnosti je nezletilým dítětem.

- 60 Na úvod je třeba poznamenat, že podle čl. 12 odst. 1 písm. a) první věty směrnice 2011/95 jsou státní příslušníci třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti vyloučeni z postavení uprchlíka, „jestliže spadají do oblasti působnosti čl. 1 odst. [oddílu] D Ženevské úmluvy týkajícího se ochrany nebo podpory od jiných orgánů nebo odborných organizací OSN než [UNHCR]“.
- 61 Článek 1 oddíl D první pododstavec Ženevské úmluvy stanoví, že tato úmluva se nevztahuje na osoby, které „v současné době užívají“ ochrany nebo podpory „od jiných orgánů nebo odborných organizací Spojených národů než [UNHCR]“.
- 62 Konkrétně každá taková osoba, jako je SN nebo LN, která je registrovaná u agentury UNRWA, má nárok na ochranu a podporu od této organizace za účelem zlepšení jejich životních podmínek uprchlíka [rozsudek ze dne 5. října 2023, OFPRA (Postavení uprchlíka v případě osoby bez státní příslušnosti palestinského původu), C-294/22, EU:C:2023:733, bod 29 a citovaná judikatura].
- 63 Z důvodu tohoto zvláštního postavení uprchlíka zavedeného pro Palestince na uvedených územích Blízkého východu jsou osoby, které jsou zaregistrovány u agentury UNRWA, v zásadě podle čl. 12 odst. 1 písm. a) první věty směrnice 2011/95, který odpovídá článku 1 oddílu D prvnímu pododstavci Ženevské úmluvy, vyloučeny z postavení uprchlíka v Evropské unii [rozsudek ze dne 5. října 2023, OFPRA (Postavení uprchlíka v případě osoby bez státní příslušnosti palestinského původu), C-294/22, EU:C:2023:733, bod 30 a citovaná judikatura].
- 64 Z článku 12 odst. 1 písm. a) druhé věty směrnice 2011/95, který odpovídá článku 1 oddílu D druhému pododstavci Ženevské úmluvy, však vyplývá, že není-li ochrana nebo podpora od agentury UNRWA z jakýchkoli důvodů dále udělována uvedeným osobám, jejichž postavení není ještě definitivně rozhodnuto podle ustanovení příslušných rozhodnutí Valného shromáždění OSN, nabývají tyto osoby nároku na výhody podle směrnice 2011/95 [rozsudek ze dne 5. října 2023, OFPRA (Postavení uprchlíka v případě osoby bez státní příslušnosti palestinského původu), C-294/22, EU:C:2023:733, bod 31 a citovaná judikatura].
- 65 Je nesporné, že o postavení osob, kterým UNRWA poskytuje ochranu nebo podporu, nebylo doposud definitivně rozhodnuto, jak vyplývá z po sobě následujících rozhodnutí Valného shromáždění OSN.
- 66 S ohledem na tato úvodní upřesnění je třeba na prvním místě zdůraznit, že čl. 12 odst. 1 písm. a) druhá věta směrnice 2011/95 v podstatě odpovídá čl. 12 odst. 1 písm. a) směrnice Rady 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004 o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany (Úř. věst. 2004, L 304, s. 12; Zvl. vyd. 19/07, s. 96), takže judikatura týkající se tohoto druhého ustanovení je relevantní pro výklad prvního ustanovení [rozsudek ze dne 5. října 2023, OFPRA (Postavení uprchlíka v případě osoby bez státní příslušnosti palestinského původu), C-294/22, EU:C:2023:733, bod 33 a citovaná judikatura].
- 67 Soudní dvůr v tomto ohledu již upřesnil, že pouhý odchod dotyčné osoby z oblasti působení agentury UNRWA nemůže bez ohledu na důvod tohoto odchodu ukončit režim vyloučení z postavení uprchlíka stanovený v čl. 12 odst. 1 písm. a) první větě této směrnice, a že tudíž pouhou nepřítomnost v této oblasti nebo dobrovolné rozhodnutí ji opustit nelze kvalifikovat jako ukončení ochrany nebo podpory od agentury UNRWA ve smyslu čl. 12 odst. 1 písm. a) druhé věty

uvedené směrnice [rozsudek ze dne 5. října 2023, OFPRA (Postavení uprchlíka v případě osoby bez státní příslušnosti palestinského původu), C-294/22, EU:C:2023:733, bod 34 a citovaná judikatura].

- 68 Soudní dvůr však rozhodl, že k ukončení ochrany nebo podpory ze strany takových orgánů nebo odborných organizací, jako je UNRWA, může vést nejen samo zrušení tohoto orgánu nebo této odborné organizace, ale i skutečnost, že uvedený orgán nebo odborná organizace nemohou plnit své poslání [rozsudek ze dne 5. října 2023, OFPRA (Postavení uprchlíka v případě osoby bez státní příslušnosti palestinského původu), C-294/22, EU:C:2023:733, bod 35 a citovaná judikatura].
- 69 Pokud je rozhodnutí opustit oblast působení agentury UNRWA motivováno omezeními nezávislémi na vůli dotyčné osoby, taková situace může vést ke konstatování, že podpora, jíž tato osoba požívala, není dále udělována ve smyslu čl. 12 odst. 1 písm. a) druhé věty směrnice 2011/95 [rozsudek ze dne 5. října 2023, OFPRA (Postavení uprchlíka v případě osoby bez státní příslušnosti palestinského původu), C-294/22, EU:C:2023:733, bod 36 a citovaná judikatura].
- 70 Tento výklad je v souladu s cílem tohoto ustanovení, kterým je zejména zajištění kontinuity ochrany palestinských uprchlíků jako takových prostřednictvím účinné podpory nebo ochrany, a nikoliv jen zaručením existence orgánu nebo odborné organizace pověřených poskytováním této podpory nebo ochrany, dokud nebude o jejich postavení definitivně rozhodnuto podle ustanovení příslušných rozhodnutí Valného shromáždění OSN [rozsudek ze dne 5. října 2023, OFPRA (Postavení uprchlíka v případě osoby bez státní příslušnosti palestinského původu), C-294/22, EU:C:2023:733, bod 37 a citovaná judikatura].
- 71 Článek 12 odst. 1 písm. a) druhá věta směrnice 2011/95 se tudíž použije, ukáže-li se na základě individuálního posouzení všech relevantních skutečností, že se dotyčná osoba bez státní příslušnosti palestinského původu nachází ve stavu závažné osobní nejistoty, a UNRWA, jejíž pomoc dotčená osoba požadovala, není z jakéhokoli důvodu schopna zajistit jí životní podmínky odpovídající jejímu poslání, takže tato osoba bez státní příslušnosti je z důvodů, které nemůže ovlivnit a které jsou nezávislé na její vůli, nucena opustit oblast působení agentury UNRWA [rozsudek ze dne 25. července 2018, Alheto, C-585/16, EU:C:2018:584, bod 86; rozsudek ze dne 3. března 2022, Secretary of State for the Home Department (Postavení uprchlíka v případě osoby bez státní příslušnosti palestinského původu), C-349/20, EU:C:2022:151, bod 50, a rozsudek ze dne 5. října 2023, OFPRA (Postavení uprchlíka v případě osoby bez státní příslušnosti palestinského původu), C-294/22, EU:C:2023:733, body 38 a 44].
- 72 V tomto ohledu je třeba upřesnit, že podmínka týkající se stavu závažné osobní nejistoty žadatele znamená, že tento žadatel se musí osobně nacházet ve stavu závažné nejistoty v dotyčném sektoru oblasti působení agentury UNRWA, ale nevyžaduje, aby tento stav závažné osobní nejistoty vykazoval specifické rysy vlastní osobě tohoto žadatele, nebo byl způsoben jeho konkrétní situací. Pokud jde o skutečnost, že agentura UNRWA není schopna zajistit žadateli životní podmínky odpovídající jejímu poslání, je tomu tak v případě, že se tento orgán z jakéhokoli důvodu, a to i z důvodu obecné situace panující v tomto sektoru, nachází v situaci, kdy není schopen žadateli zajistit důstojné životní podmínky a minimální bezpečnost [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 13. ledna 2021, Bundesrepublik Deutschland (Postavení uprchlíka v případě osoby bez státní příslušnosti palestinského původu), C-507/19, EU:C:2021:3, bod 54].

- 73 Individuální posouzení těchto podmínek mimoto předpokládá, že bude náležitě zohledněna konkrétní situace žadatele a míra jeho zranitelnosti (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. července 2020, Addis, C-517/17, EU:C:2020:579, bod 54). Zvláštní pozornost je třeba v tomto ohledu věnovat každé skutečnosti umožňující mít za to, že dotyčná osoba bez státní příslušnosti palestinského původu má zvláštní základní potřeby související se stavem zranitelnosti, a zejména s případnou okolností, že tato osoba bez státní příslušnosti je nezletilou osobou, takže nejvlastnější zájem tohoto dítěte musí být zohledněn v souladu s čl. 24 odst. 2 Listiny. Za tímto účelem musí příslušný vnitrostátní orgán, jak vyplývá zejména z bodu 18 odůvodnění směrnice 2011/95, náležitě zohledňovat zejména zásadu celistvosti rodiny, blaho a sociální vývoj nezletilé osoby, jakož i otázky její bezpečnosti a ochrany.
- 74 Mimoto skutečnost, že ochrana nebo podpora od agentury UNRWA nedosahuje úrovně, na kterou by osoba bez státní příslušnosti palestinského původu mohla mít nárok, kdyby jí bylo v členském státě přiznáno postavení uprchlíka, nemůže postačovat k učinění závěru, že tato osoba byla nucena opustit oblast působení agentury UNRWA nebo že by se do této oblasti nemohla vrátit [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 5. října 2023, OFPRA (Postavení uprchlíka v případě osoby bez státní příslušnosti palestinského původu), C-294/22, EU:C:2023:733, bod 45].
- 75 Na druhém místě, jak zdůrazňuje generální advokát v bodě 63 svého stanoviska, je na příslušných vnitrostátních orgánech a soudech, aby ověřily nejen, zda může být odchod osob, které požádaly o postavení uprchlíka podle čl. 12 odst. 1 písm. a) druhé věty směrnice 2011/95, z oblasti působení agentury UNRWA způsoben důvody, které tyto osoby nemohou ovlivnit a jsou nezávislé na jejich vůli, a které jim tudíž bránily požívat ochrany nebo podpory poskytované agenturou UNRWA, ale i zda je těmto osobám v okamžiku, kdy příslušné správní orgány posuzují žádost o přiznání postavení uprchlíka, nebo v okamžiku, kdy příslušný soud rozhoduje o opravném prostředku podaném proti rozhodnutí o nepřiznání takového postavení, bráněno využívat tuto ochranu nebo podporu kvůli zhoršené situaci v dotyčné oblasti působení z důvodů, které nemohou ovlivnit a jsou nezávislé na jejich vůli [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 3. března 2022, Secretary of State for the Home Department (Postavení uprchlíka v případě osoby bez státní příslušnosti palestinského původu), C-349/20, EU:C:2022:151, body 57 a 58].
- 76 Otázka, zda ochrana nebo podpora od agentury UNRWA není osobě bez státní příslušnosti palestinského původu dále poskytována, totiž musí být posouzena příslušným správním orgánem na základě individuálního posouzení všech relevantních skutečností v souladu s článkem 4 směrnice 2011/95. Z článku 4 odst. 3 písm. a) směrnice 2011/95 přitom vyplývá, že pro rozhodnutí o žádosti o mezinárodní ochranu je třeba zohlednit všechny významné skutečnosti týkající se země původu „v době rozhodování o žádosti“. Dále je třeba uvést, že na základě čl. 46 odst. 3 směrnice 2013/32 jsou členské státy povinny upravit své vnitrostátní právo tak, aby rozhodování o opravných prostředcích uvedených v tomto ustanovení zahrnovalo „úplné a *ex nunc*“ posouzení, což předpokládá, že příslušný soud zohlední zejména všechny skutečnosti umožňující provést aktualizované posouzení daného případu [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 3. března 2022, Secretary of State for the Home Department (Postavení uprchlíka v případě osoby bez státní příslušnosti palestinského původu), C-349/20, EU:C:2022:151, body 54, 55 a 61].
- 77 V tomto ohledu je třeba dále poznamenat, že čl. 10 odst. 3 písm. b) směrnice 2013/32 ukládá členským státům povinnost zajistit, aby byly získávány přesné a aktuální informace z různých zdrojů, například od Agentury Evropské unie pro azyl (EUAA) a UNHCR a od příslušných mezinárodních organizací pro lidská práva, týkající se obecné situace v zemích původu žadatelů, nebo jsou-li osobami bez státní příslušnosti, v zemi, v níž měli dosavadní pobyt.

- 78 Z výše uvedeného vyplývá, že na osobu bez státní příslušnosti palestinského původu, která se domáhala podpory od agentury UNRWA, se vztahuje čl. 12 odst. 1 písm. a) druhá věta směrnice 2011/95, pokud se na základě individuálního a aktualizovaného posouzení všech relevantních skutečností ukáže, že tato dotčená osoba bez státní příslušnosti by se v případě návratu do jednoho ze sektorů oblasti působení agentury UNRWA, ve kterém měla dosavadní pobyt, nacházela ve stavu závažné osobní nejistoty, a to případně s přihlédnutím k její zranitelnosti, a že agentura UNRWA není z jakéhokoli důvodu, a to i z důvodu obecné situace panující v tomto sektoru, schopna zajistit uvedené osobě bez státní příslušnosti důstojné životní podmínky a minimální bezpečnost, a to případně s přihlédnutím ke konkrétním potřebám souvisejícím s její zranitelností.
- 79 Je tedy třeba mít za to, že osoba bez státní příslušnosti palestinského původu se nemůže do sektoru oblasti působení agentury UNRWA, ve kterém měla dosavadní pobyt, vrátit v případě, kdy v důsledku nemožnosti přijmout z jakéhokoli důvodu ochranu nebo podporu od agentury UNRWA hrozí této osobě bez státní příslušnosti reálné nebezpečí, že bude vystavena životním podmínkám, které jí nezajišťují, že v souladu s posláním agentury UNRWA budou uspokojeny její základní potřeby v oblasti zdraví, vzdělání a obživy, a to případně s přihlédnutím k jejím zvláštním základním potřebám vyplývajícím z její příslušnosti ke skupině osob vyznačující se určitou zranitelností, jako je například věk.
- 80 Na třetím místě je třeba v rozsahu, v němž předkládající soud zdůrazňuje, že SN a LN ve věci v původním řízení neuplatnily důvody související s jejich individuální situací, aby prokázaly, že jim již není poskytována ochrana nebo podpora od agentury UNRWA, zaprvé uvést, že předkládajícímu soudu přísluší zohlednit nejenom skutečnosti uplatněné na podporu této žádosti, ale i skutečnosti, které orgán, jenž se rozhodl tuto žádost zamítnout, zohlednil nebo mohl zohlednit, jakož i skutečnosti, které nastaly po tomto rozhodnutí, a to s ohledem na povinnost, kterou měl tento orgán na základě čl. 4 odst. 1 směrnice 2011/95, tedy povinnost aktivně spolupracovat s žadatelem za účelem doplnění a určení relevantních prvků jeho žádosti [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 25. července 2018, *Alheto*, C-585/16, EU:C:2018:584, bod 113, a rozsudek ze dne 3. března 2022, *Secretary of State for the Home Department (Postavení uprchlíka v případě osoby bez státní příslušnosti palestinského původu)*, C-349/20, EU:C:2022:151, bod 64].
- 81 Zadruhé, předkládající soud dále zdůrazňuje, že obecná situace v Gaze skutečně ovlivňuje schopnost agentury UNRWA poskytovat podporu a účinnou ochranu osobám bez státní příslušnosti palestinského původu, které se nacházejí v tomto sektoru. V této souvislosti odkazuje zejména na usnesení Evropského parlamentu ze dne 19. dubna 2018 o situaci v Pásmu Gazy (Úř. věst. 2019, C 390, s. 108), z něhož vyplývá, že situace v Pásmu Gazy „vedl[a] ke zhoršení bezprecedentní humanitární krize v této oblasti“, jakož i na dokument z března 2022 nazvaný „Stanovisko UNHCR k navracení do Pásma Gazy“, v němž UNHCR uvádí, že zhoršení obecné situace v uvedeném městě je faktor, který je třeba zohlednit při posuzování žádostí o mezinárodní ochranu. Zejména s ohledem na důkazy o závažných porušeních a zneužívání mezinárodně uznaných lidských práv a humanitárního práva, jakož i přetrvávající nestabilitu v uvedeném sektoru vyzval UNHCR státy, aby všem civilistům prchajícím z pásma Gazy povolily vstup na svá území a aby dodržovaly zásadu nenavracení. UNHCR výslovně zdůrazňuje, že situace v tomto sektoru může být objektivním důvodem pro to, aby palestinští uprchlíci tento sektor opustili, a vysvětluje proto, že na ochranu nebo podporu od agentury UNRWA je třeba nahlížet tak, že jim není dále poskytována.

- 82 Od té doby, jak v podstatě uvádí generální advokát zejména v bodě 64 svého stanoviska, se kvůli následkům událostí ze dne 7. října 2023 životní podmínky v Pásmu Gazy i schopnost agentury UNRWA plnit své poslání bezprecedentně zhoršily.
- 83 Předkládajícímu soudu přísluší, aby zejména ve světle informací uvedených v bodě 77 tohoto rozsudku určil, zda agentura UNRWA není z jakéhokoli důvodu, a to i z důvodu obecné situace panující v Pásmu Gazy, schopna žádné osobě bez státní příslušnosti palestinského původu, která požádala o její podporu a zůstává v tomto sektoru, zajistit možnost pobývat v tomto sektoru v důstojných životních podmínkách a podmínkách minimální bezpečnosti.
- 84 Tak by tomu bylo zejména tehdy, kdyby se v dotčeném sektoru oblasti působení agentury UNRWA každá osoba bez státní příslušnosti palestinského původu nezávisle na své vůli a osobní volbě ocitla v situaci krajní hmotné nouze, která by jí neumožňovala uspokojovat své nejzákladnější potřeby, jako je zejména potřeba se najíst, umýt a mít kde bydlet, a která by poškozovala její tělesné či duševní zdraví nebo v důsledku které by se ocitla v zanedbaném stavu, jenž je neslučitelný s lidskou důstojností ve smyslu článku 4 Listiny (v tomto ohledu viz rozsudek ze dne 19. března 2019, Jawo, C-163/17, EU:C:2019:218, bod 92).
- 85 Konečně kdyby předkládající soud dospěl k závěru, že s ohledem na obecné životní podmínky panující v Pásmu Gazy v okamžiku, kdy rozhoduje, musí být na ochranu nebo podporu, kterou agentura UNRWA poskytuje v tomto sektoru oblasti svého působení, nahlíženo tak, že SN nebo LN není dále poskytována, musel by pokračovat v individuálním posouzení jejich žádostí s cílem přezkoumat, zda se na SN nebo LN vztahuje jeden z důvodů vyloučení uvedených v čl. 12 odst. 1 písm. b) a odst. 2 a 3 směrnice 2011/95.
- 86 Kdyby tomu tak nebylo, těmto osobám bez státní příslušnosti palestinského původu by muselo být bez dalšího přiznáno postavení uprchlíka (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 19. prosince 2012, Abed El Karem El Kott a další, C-364/11, EU:C:2012:826, bod 81).
- 87 S ohledem na výše uvedené je třeba na druhou a třetí otázku odpovědět, že čl. 12 odst. 1 písm. a) druhá věta směrnice 2011/95 musí být vykládán v tom smyslu, že na ochranu nebo podporu, kterou agentura UNRWA poskytuje žadatelům o mezinárodní ochranu, jenž je osobou bez státní příslušnosti palestinského původu, musí být nahlíženo tak, že není dále udělována ve smyslu tohoto ustanovení, pokud tento orgán není z jakéhokoli důvodu, a to i z důvodu obecné situace panující v jednom ze sektorů oblasti jeho působení, ve kterém měla tato osoba bez státní příslušnosti dosavadní pobyt, schopen zajistit uvedené osobě bez státní příslušnosti – případně vzhledem k její zranitelnosti – důstojné životní podmínky v souladu se svým posláním, aniž je tato osoba povinna prokázat, že je touto obecnou situací konkrétně dotčena z důvodu skutečností specifických pro její osobní situaci, a pokud se tatáž osoba bez státní příslušnosti v případě návratu do tohoto sektoru ocitne ve stavu závažné nejistoty, případně s přihlédnutím k její zranitelnosti, přičemž správní a soudní orgány jsou povinny provést individuální posouzení každé žádosti o mezinárodní ochranu založené na tomto ustanovení, v rámci kterého může být relevantní věk dotyčné osoby. Na podporu nebo ochranu od agentury UNRWA je zejména třeba nahlížet tak, že není žadateli nadále poskytována, pokud tento orgán z jakéhokoli důvodu již nemůže žádné osobě bez státní příslušnosti palestinského původu, která pobývá v jednom ze sektorů oblasti působení tohoto orgánu, kde měl tento žadatel dosavadní pobyt, zajistit důstojné životní podmínky nebo podmínky minimální bezpečnosti. Otázka, zda je třeba na ochranu nebo podporu od agentury UNRWA nahlížet tak, že není nadále poskytována, musí být posuzována v okamžiku, kdy uvedená osoba bez státní příslušnosti opustila sektor oblasti působení agentury

UNRWA, v němž měla dosavadní pobyt, v okamžiku, kdy příslušné správní orgány rozhodují o její žádosti o mezinárodní ochranu, nebo také v okamžiku, kdy příslušný soud rozhoduje o opravném prostředku proti rozhodnutí, kterým byla tato žádost zamítnuta.

Ke čtvrté otázce

- 88 Podstatou čtvrté otázky předkládajícího soudu je, zda výraz „nabývají tyto osoby nároku na výhody podle této směrnice“, uvedený v čl. 12 odst. 1 písm. a) druhé větě směrnice 2011/95, musí být vykládán v tom smyslu, že kdyby měly být dotyčné osoby navraceny do jednoho ze sektorů oblasti působení agentury UNRWA a v tomto sektoru měly být vystaveny riziku nelidského a ponižujícího zacházení, mělo by na ně být *ipso facto* nahlíženo tak, že se na ně vztahuje zákaz navracení podle čl. 21 odst. 1 směrnice 2011/95, ve spojení s článkem 19 Listiny, a spadají do působnosti čl. 15 písm. b) směrnice 2011/95, který se týká přiznání doplňkové ochrany, nebo že by těmto osobám mělo být *ipso facto* přiznáno postavení uprchlíka, aniž by byly zohledněny okolnosti relevantní pro přiznání doplňkové ochrany, které jsou pro ně specifické.
- 89 Vzhledem k tomu, že předkládající soud ve své žádosti neuvedl důvody, proč žádá o výklad těchto ustanovení unijního práva, ani vztah, který spatřuje mezi těmito ustanoveními a vnitrostátními právními předpisy použitelnými ve sporu, který mu byl předložen (rozsudek ze dne 14. září 2023, Vinal, C-820/21, EU:C:2023:667, bod 98 a citovaná judikatura), je třeba konstatovat, že čtvrtá otázka je nepřípustná.

K nákladům řízení

- 90 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (čtvrtý senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 40 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany, ve spojení s čl. 12 odst. 1 písm. a) druhou větou směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany,

musí být vykládán v tom smyslu, že

orgán rozhodující o opodstatněnosti následné žádosti o mezinárodní ochranu je povinen posoudit skutkové okolnosti uplatněné na podporu této žádosti, a to i v případě, že tyto okolnosti již byly posouzeny orgánem, který pravomocně zamítl první žádost o mezinárodní ochranu.

- 2) Článek 12 odst. 1 písm. a) druhá věta směrnice 2011/95

musí být vykládán v tom smyslu, že

na ochranu nebo podporu, kterou Agentura Organizace spojených národů pro pomoc a práci (ve prospěch palestinských uprchlíků na Blízkém východě) (UNRWA) poskytuje žadateli o mezinárodní ochranu, jenž je osobou bez státní příslušnosti palestinského původu, musí být nahlíženo tak, že není dále udělována ve smyslu tohoto ustanovení, pokud tento orgán není z jakéhokoli důvodu, a to i z důvodu obecné situace panující v jednom ze sektorů oblasti jeho působení, ve kterém měla tato osoba bez státní příslušnosti dosavadní pobyt, schopen zajistit uvedené osobě bez státní příslušnosti – případně vzhledem k její zranitelnosti – důstojné životní podmínky v souladu se svým posláním, aniž je tato osoba povinna prokázat, že je touto obecnou situací konkrétně dotčena z důvodu skutečností specifických pro její osobní situaci, a pokud se tatáž osoba bez státní příslušnosti v případě návratu do tohoto sektoru ocitne ve stavu závažné nejistoty, případně s přihlédnutím k její zranitelnosti, přičemž správní a soudní orgány jsou povinny provést individuální posouzení každé žádosti o mezinárodní ochranu založené na tomto ustanovení, v rámci kterého může být relevantní věk dotčené osoby. Na podporu nebo ochranu od agentury UNRWA je zejména třeba nahlížet tak, že není žadateli nadále poskytována, pokud tento orgán z jakéhokoli důvodu již nemůže žádné osobě bez státní příslušnosti palestinského původu, která pobývá v jednom ze sektorů oblasti působení tohoto orgánu, kde měl tento žadatel dosavadní pobyt, zajistit důstojné životní podmínky nebo podmínky minimální bezpečnosti. Otázka, zda je třeba na ochranu nebo podporu od agentury UNRWA nahlížet tak, že není nadále poskytována, musí být posuzována v okamžiku, kdy uvedená osoba bez státní příslušnosti opustila sektor oblasti působení agentury UNRWA, v němž měla dosavadní pobyt, v okamžiku, kdy příslušné správní orgány rozhodují o její žádosti o mezinárodní ochranu, nebo také v okamžiku, kdy příslušný soud rozhoduje o opravném prostředku proti rozhodnutí, kterým byla tato žádost zamítnuta.

Podpisy